

Spreekbeurtpakket KNSB

De schaatssport in Nederland

Hoofdsponsors van schaatsend Nederland

Geschiedenis

Wanneer het vriest, haalt iedereen in Nederland de schaatsen uit de kast en wordt er gedroomd van natuurijs of zelfs de Elfstedentocht. Zo'n 37.000 Nederlanders zijn lid van de KNSB, Bij de bond zijn zo'n 650 natuurijsclubs en schaatsverenigingen aangesloten. Hoe is het schaatsen ontstaan?

Vervoersmiddel

Hoe, wat en wanneer is niet precies duidelijk. Mensen bedachten al ver voor het jaar 0 om geslepen dierenbotten onder hun voeten te binden om zo over het ijs te glijden. De echte schaatsslag kon je op zulke 'schaatsen' nog niet maken. In plaats daarvan gebruikte men stokken met een punt eraan. En als ze die niet konden maken, moesten ze maar hopen dat de wind sterk genoeg was om vooruit te komen.

Eerste wedstrijden

Al snel werden er op het ijs wedstrijden georganiseerd. De eerste bekende 'hardrijders' zijn Adam Hurdrider en Cornelis IJzes van Cubaard. De meeste wedstrijden waren voor mannen of paren, pas later mochten ook vrouwen de wedstrijden rijden.

KNSB

De wedstrijden werden steeds populairder en vanaf 1850 werden overal in Nederland ijsverenigingen opgericht. In 1882 richtten tien van die verenigingen een landelijke bond op: de huidige KNSB. In 1891 organiseerde de Amsterdamsche Sportclub het eerste wereldkampioenschap en een jaar later werd de ISU (Internationale SchaatsUnie) opgericht, waarvan Pim Mulier de eerste voorzitter werd. Mulier is één van de belangrijkste pioniers van de georganiseerde sport zoals we die nu in Nederland kennen.

Eerste kunstijsbaan

Tot 1962 reden de schaatsers buiten op natuurijs, in dat jaar werd de eerste kunstijsbaan van 400 meter geopend. Sindsdien kunnen schaatsers elke winter in eigen land trainen, ook als er geen natuurijs ligt. Dankzij de kunstijsbanen (nu zijn er 22) werd schaatsen echt populair.

Wist je dat?

- De eerste 400 meter kunstijsbaan die in Nederland werd geopend de Jaap Edenbaan in Amsterdam was?
- In 1986 de eerste banen pas een dak kregen, waardoor de omstandigheden beheersbaarder zijn en iedereen gelijke kansen krijgt?
- Nederland tot 1950 weinig titels pakte? Pas na de komst van de kunstijsbanen kwamen er steeds meer kampioenen uit Nederland.
- Jaap Eden de eerste wereldkampioen uit Nederland was? Hij veroverde de titel in 1893, 1895 en 1896.

Wat doet de KNSB?

De Koninklijke Nederlandsche Schaatsenrijders Bond (KNSB) is de Nederlandse organisatie voor de schaats- en inlineskatesport.

Verantwoordelijkheden

De KNSB is verantwoordelijk voor zeven disciplines: Langebaanschaatsen, Shorttrack, Marathon, Kunstrijden, Schoonrijden, Inlineskaten en Natuurijs. De KNSB zet zich in voor alle schaatsliefhebbers: van kinderen die kennis willen maken met het schaatsen en inlineskaten, tot en met de talenten van de toekomst. Van de schaatsers die wekelijks voor hun plezier een rondje schaatsen tot en met de topsporters die wereldtitels winnen en de fans blij maken.

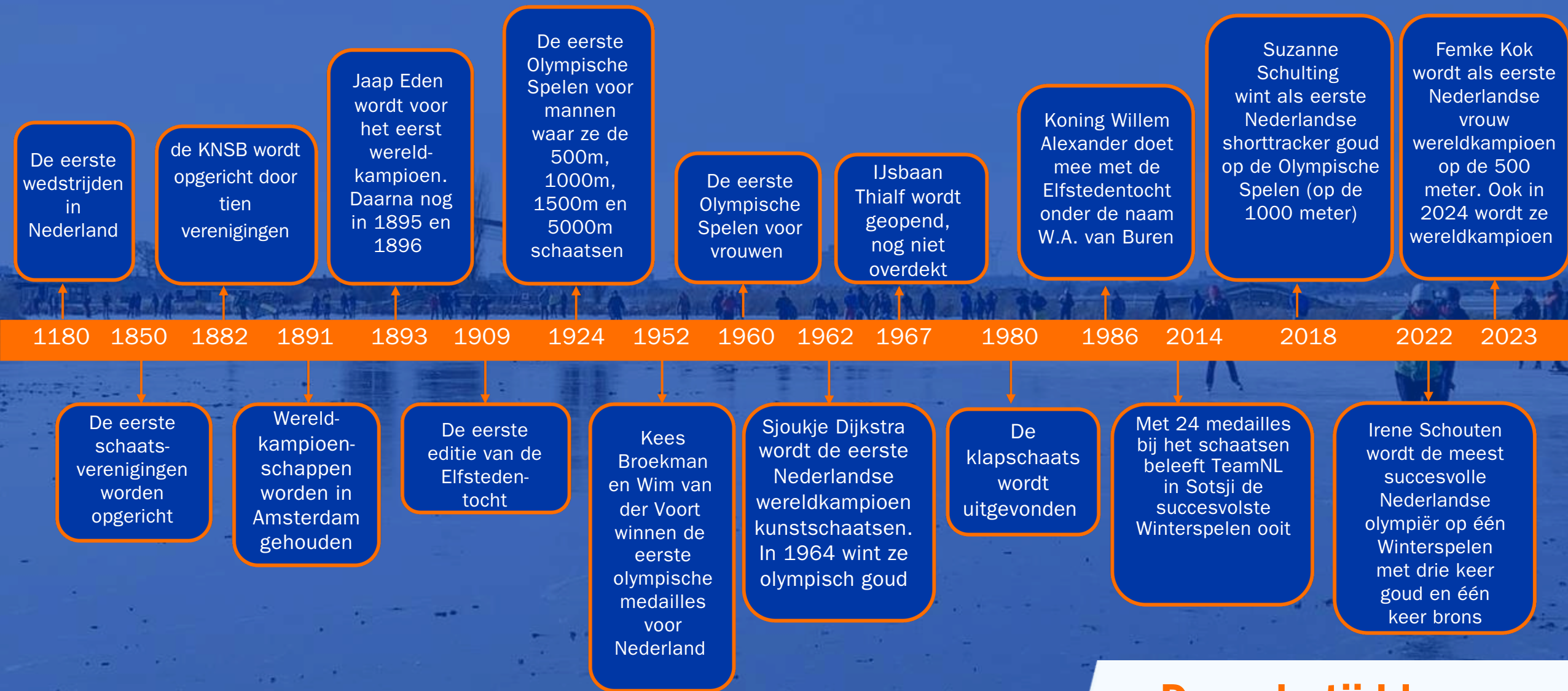
Zo organiseert de KNSB de Nederlandse Kampioenschappen langebaanschaatsen en shorttrack.

Organisatie wedstrijden

De KNSB organiseert wedstrijden voor alle niveaus, waaraan alle KNSB-leden kunnen meedoen als zij dat willen. Ook leidt de bond trainers, coaches, scheidsrechters, juryleden en vrijwilligers op. Zij zorgen ervoor dat schaatsers steeds beter worden en dat wedstrijden kunnen doorgaan. Wie erg goed is in schaatsen, wordt misschien wel geselecteerd voor één van de KNSB Talent Teams. De schaatsbond is verantwoordelijk voor de nationale teams en het opleiden van talenten in langebaan, shorttrack, kunstschaatsen en inlineskaten.

Schaatsen in Nederland

Door de tijd heen

Kunstschaatsen

Al sinds 1896 worden er wereldkampioenschappen kunstschaatsen gehouden. Het kunstrijden kun je verdelen in verschillende onderdelen: solorijden, paarrijden, ijsdansen en synchroonschaatsen. Bij elk onderdeel rijden de schaatsers een korte en lange (vrije) kür. Een kür bestaat uit verschillende sprongen, pirouettes en (dans)pasjes die door een jury worden beoordeeld.

Solorijden

Bij het solorijden schaatst er altijd één man of vrouw tegelijk. Bij wedstrijden wordt er altijd een korte en een vrije kür gereden. Bij de korte kür heb je daar 2 minuten en 40 seconden voor. In die tijd moet je een aantal afgesproken 'elementen' laten zien, bijvoorbeeld sprongen, pirouettes of zweefstanden. In de vrije kür, die voor vrouwen 4 minuten en voor mannen 4 minuten en 30 seconden duurt, hebben de schaatsers veel meer vrijheid. Ze worden niet alleen beoordeeld op de kwaliteit van de onderdelen, maar op de hele opbouw van de kür, de originaliteit en bijvoorbeeld hoe goed de kür bij de muziek past.

Paarrijden

Hier schaatsen één man en één vrouw samen hun kür. Bij dit onderdeel kan er veel worden gedaan. Zo zijn er de 'lifts', waarbij de man de vrouw optilt, vaak wel tot boven zijn hoofd. Je hebt ook geworpen sprongen, waarbij de man als het ware de vrouw in de lucht gooit, en de vrouw vervolgens goed moet landen. Beide schaatsers moeten bij het paarrijden heel goed op elkaar ingespeeld zijn, elkaar door en door kennen en helemaal op elkaar vertrouwen. Bij het paarrijden worden de wedstrijden ook gehouden over een korte en een vrije kür, net zoals bij het solorijden.

IJsdansen

IJsdansen is een heel technisch onderdeel van het kunstschaatsen. Hier wordt net zoals bij het paarrijden in paren gedanst, maar toch is er een groot verschil! IJsdansen lijkt namelijk meer op stijldansen. De paren mogen geen geworpen sprongen doen en ook boven het hoofd liften mag niet. Daarnaast mogen de paren elkaar niet langer dan vijf seconden loslaten. Bij wedstrijden rijden de paren een korte dans en een vrije dans.

Bekende kunstschaatsers

Lindsay van Zundert was in 2022 de eerste kunstrijdster in 46 jaar die naar de Spelen mocht!

Sjoukje Dijkstra won meerdere gouden medailles op WK's en de Olympische Spelen

Wist je dat...?

- Op de Winterspelen van 2022 er voor het eerst sinds 46 jaar (!) een Nederlandse kunstrijdster op het ijs stond?
- Kunstschaatsen de eerste olympische wintersport was?
- Elke beweging bij het ijsdansen volgens de afgesproken ijsdansfiguren moet gebeuren?

Synchroonschaatsen

Bij dit onderdeel van kunstrijden wordt er niet met één of twee schaatsers tegelijk gereden, maar met een hele groep van 12 of soms tot wel 32 schaatsers (!). Zo'n groep rijdt een kür en moet daarbij zoveel mogelijk als één eenheid optreden.

Langebaanschaatsen

Het meest bekende schaatsonderdeel is het langebaanschaatsen. Het is niet voor niets één van de meest bekeken sporten op de Nederlandse televisie. De wedstrijden worden gereden op een 400-meterbaan.

Per rit komen er twee schaatsers aan de start, die iedere ronde van baan wisselen. Je kunt je voorstellen, dat de rijder in de buitenbaan anders elke keer de grotere bocht moet maken en dus een langere afstand rijdt dan zijn tegenstander in de binnenbaan. Het doel van een langebaanwedstrijd is om de snelste tijd neer te zetten van alle schaatsers.

Wist je dat...?

- De naam langebaanschaatsen komt van de lange 400 meterbaan, die langer is dan bijvoorbeeld een shorttrackbaan?
- In 1924 schaatsen voor het eerst een olympische sport was en dat toen alleen mannen mochten meedoen?
- In Heerenveen de bekendste ijshal van Nederland staat en misschien wel van de wereld? Deze ijshal heet Thialf.
- De klapschaats, waarmee je nog beter kunt afzetten, is uitgevonden door een Nederlander?

Onderdelen langebaanschaatsen

500 & 1000 Meter

Dit zijn de sprintafstanden.

1500 Meter

De 1500 meter is een middellange afstand en wordt ook wel koningsafstand genoemd.

3000 & 5000 Meter

Dit zijn de lange afstanden voor vrouwen.

5000 & 10000 Meter

Dit zijn de lange afstanden voor mannen.

Teamsprint

Drie rijders starten, elke ronde valt er ééntje af en na drie ronden finisht er één rijder.

Ploegenachtervolging

Drie rijders rijden in één team achter elkaar.

Massastart

Ongeveer 20 rijders starten tegelijk en degene die als eerste over de finish komt, wint.

Bekende schaatsers

Jutta Leerdam

Is meervoudig wereldkampioen op de 1000 meter en werd in 2022 tweede op de Olympische Spelen!

Irene Schouten

De meest succesvolle Nederlandse olympiër op één Winterspelen! In 2022 won ze 3x goud en 1x brons op de Olympische Spelen!

Kjeld Nuis

Meervoudig Olympisch kampioen op de 1000 en 1500 meter!

Ireen Wüst

De meest succesvolle Nederlandse Olympiër aller tijden! Op vijf verschillende Olympische Spelen won ze goud!

Sven Kramer

De meest succesvolle Nederlandse schaatser aller tijden. Hij won vier olympische titels en werd dertig keer (!) wereldkampioen!

Shorttrack

Misschien wel het spannendste onderdeel van schaatsen is shorttrack. Shorttrack betekent letterlijk 'korte baan'. Het wordt dan ook gedaan op een ijshockeybaan, waarop met blokken een baantje van **111,11** meter wordt neergelegd.

Bij shorttrack is het doel niet om de snelste tijd neer te zetten, maar om rechtstreeks van je tegenstanders te winnen. Er wordt dan ook met meerdere schaatsers tegelijkertijd gereden. Een wedstrijd bestaat uit meerdere rondes. Als je wilt winnen, moet je eerst voorrondes en een kwartfinale finale, dan een halve finale en uiteindelijk een finale. De schaatsers gaan vaak zo hard en schuin door de bochten, dat ze hun hand even op het ijs zetten om hun evenwicht te bewaren en niet te vallen. De afstanden die worden gereden zijn 500, 1000 en 1500 meter. Bij grote kampioenschappen (NK, EK en WK) werd vroeger nog een superfinale gereden over 3000 meter, met een tussensprint na negen rondes.

Blokjes???

Op de baan liggen blokjes om te zorgen dat iedereen netjes de baan blijft volgen. Soms glijdt er een blokje weg of moeten de blokjes verschoven worden. En wat gebeurt er dan? Dat zie je in **dit** filmpje.

Uitrusting

Vanwege de kleine baan ziet het materiaal van een shorttrackschaatser er anders uit dan bij andere schaatser. De schaats is iets gebogen en de schoen is iets hoger om beter door de krappe bocht te komen. Om blessures te voorkomen dragen shorttrackers verder handschoenen, knie- en scheenbeschermers, een nekbeschermer en natuurlijk een helm. Hoe beter je wordt, hoe belangrijker goede bescherming is. Shorttrackers dragen zelfs snijvaste pakken, zodat je niet gesneden kunt worden bij een val. IJzers zijn tenslotte scherp en er wordt vaak gevallen.

Suzanne Schulting veroverde in 2018 als eerste Nederlandse shorttracker olympisch goud (op de 1000 meter)!

De vrouwen werden in 2024 wereldkampioen op de relay in een vol Rotterdam Ahoy!

Shorttrackschaatsen

Wist je dat...?

- De allereerste shorttrackwedstrijd in 1905 in Canada gehouden werd?
- Shorttrackers tijdens de wedstrijden allemaal coole inhaalacties maken en bijna op het ijs liggen als ze de bocht door gaan?
- Je een straf kan krijgen tijdens de wedstrijd als je je tegenstander hindert?
- De beste Nederlandse shorttrackers kunt volgen via het [TeamNLShorttrack](#) instagram?

Bekende shorttrackers

Suzanne Schulting

Is meervoudig wereld-
en olympisch kampioen
op de 1000 meter!

Sjinkie Knegt

Is meervoudig
wereldkampioen op de 5000
meter aflossing!

Xandra Velzeboer

Wereldkampioen op de 500
meter en de 3000 meter
aflossing!

Marathonschaatsen

Bij het marathonschaatsen gaan alle deelnemers tegelijkertijd van start en wint de schaatser die na afstanden van 40 tot soms wel 200 kilometer als eerste over de streep komt. Soms is er aan het einde van zo'n wedstrijd een grote groep schaatsers over (dat noem je een 'peloton'), die uiteindelijk sprint om de winst. Maar het gebeurt ook vaak dat er eerder in de wedstrijd door een aantal rijders wordt aangevallen en er maar één of een paar schaatsers nog om de winst kunnen rijden. Het is dus echt een tactische sport, waarvoor je veel conditie nodig hebt. Omdat het niet altijd koud genoeg is om in Nederland op natuurijs te schaatsen, gebeurt marathonschaatsen vaak op kunstijsbanen of in het buitenland (Oostenrijk en Zweden).

Wist je dat..?

- Sommige marathonschaatsers ook goed zijn op de langebaan? Zo hebben Jorrit Bergsma en Irene Schouten al meerdere wereld- en olympische titels gewonnen.
- De marathonschaatsers ook wel 'mannen en vrouwen van de lange adem' worden genoemd?
- De meeste marathonschaatsers ook nog een baan hebben naast het sporten? Zo was de laatste Elfstedentochtwinnaar Henk Angenent spuitjesboer.

Natuurijs

Wanneer de temperatuur onder de 0 graden komt, worden veel schaatsers onrustig. Ze krijgen schaatskoorts. Dit is gelukkig geen ziekte, maar een sterk verlangen om te gaan schaatsen buiten op natuurijs. In Nederland komt dit helaas niet elk jaar meer voor. Daarom gaan de marathonrijders een paar keer per jaar naar het buitenland om daar te rijden op natuurijs.

Elfstedentocht

De bekendste marathon op natuurijs is de 200 kilometer lange Friese Elfstedentocht. En hoewel die 'Tocht der Tochten' zo bekend is, is hij in de geschiedenis maar 15 keer gereden. De laatste was in 1997. Elk jaar als het gaat vriezen, dan hopen de schaatsliefhebbers dat het dit jaar eindelijk gaat gebeuren. Maar helaas is het deze eeuw nog niet koud genoeg geweest, waardoor het ijs te dun was om de Elfstedentocht te rijden.

Wist je dat...?

- Koning Willem-Alexander onder de schuilnaam W.A. van Buren in 1986 meedeed aan de Elfstedentocht?
- Als je de Elfstedentocht uitrijdt, je een Elfstedenkruisje krijgt?
- Er een film is gemaakt over de zwaarste Elfstedentocht? Deze film heet dan ook 'De Hel van 63'.

Inlineskaten

Wanneer aan het einde van de winter de ijsbanen (bijna) allemaal sluiten, denk je misschien dat je de hele zomer niet kunt schaatsen. Maar als je de ijzers onder je schoenen wegdenkt en deze vervangt door wieltjes, kun je gaan inlineskaten, ook wel skeeleren genoemd.

Inlineskaters rijden wedstrijden zowel op de piste als op de weg. De piste is een echte 'skatebaan' van bijvoorbeeld 200 meter. Dit is een ovale baan. Met de weg wordt niet letterlijk de weg bedoeld; het is meestal een parcours op bijvoorbeeld een parkeerterrein. Er mogen heuvels in zitten, en in ieder geval mag de baan niet helemaal rond zijn. Voor de marathon kan een parcours van meerdere kilometers worden uitgelegd, bijvoorbeeld in een stadscentrum. De marathonwedstrijd is, net als een hardloopmarathon, 42 kilometer lang.

Wist je dat...?

- In 2024 de SKATE4daagse voor de 4e keer werd georganiseerd? Iedereen kon zich daarvoor inschrijven en je kreeg dan een week de tijd om vier keer te skeeleren?
- Er verschillende wieltjes zijn voor droog en nat weer?
- Inlineskaten geen olympische sport is, maar dat de rijders dit wel heel graag willen?
- De tweelingbroers Michel en Ronald Mulder op de langebaan titels gewonnen hebben, maar ook tijdens het inlinen?
- In 2020 het NK inlineskaten op het circuit in Zandvoort is gehouden? De skeeleraars reden dus op hetzelfde asfalt als Max Verstappen

Succes met je spreekbeurt!

Hopelijk heb je nu veel meer geleerd over het schaatsen en inlineskaten! Als je op zoek bent naar nog meer informatie, kun je kijken op knsb.nl of schaatsen.nl